

Uimhir Lárionaid

71

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2012–2013

Eolaíocht: Teastas Singil

Aonad 2 (Ceimic)

Bonnsraith

[GSS21]

DÉ MÁIRT 26 FEABHRA 2013, MAIDIN

AM

1 uair an chloig.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **naoi** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 60 an marc iomlán don pháipéar seo.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gceist 8.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Tá Bileog Sonraí, ina bhfuil Tábla Peiriadach na ndúl, ar fáil le húsáid leis an pháipéar seo.

Don Scrúdaitheoir amháin

Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

Marc Iomlán

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1 Tá ceimiceáin áirithe i saotharlann scoile a mbíonn siombailí ar an lipéid acu le contúirt a chur in iúl.

(a) Cad é an t-ainm a thugtar ar na siombailí seo?

Ciorclaigh an freagra ceart.

dochracha   guaise   sábháilteachta   uilíocha   [1]

(b) Taispeántar thíos 3 shiombail agus cur síos ar na contúirtí a bhaineann le ceimiceáin áirithe. Úsáid línte le gach siombail a mheaitseáil le cur síos **amháin** ar chontúirt a bhaineann leis.

Siombail	Contúirt
	Is féidir leis pléascadh
	Is féidir leis tú a nimhiú
	Is féidir leis a bheith ina chúis ailse
	Is féidir leis damáiste a dhéanamh don chraiceann

[3]

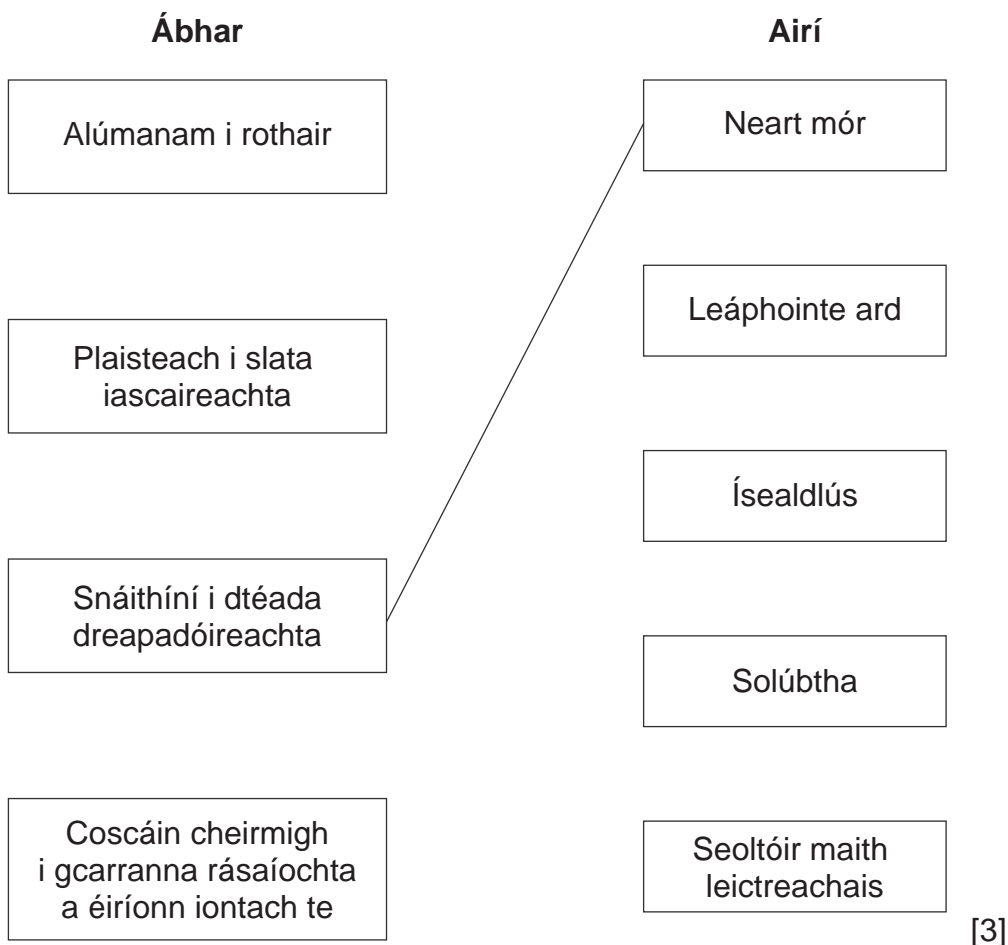
© iStockphoto/Hemera/Thinkstock

(c) Ticeáil (✓) **dhá** bhosca thíos a léiríonn na fáthanna ar fearr siombailí ná focail.

- Tuigtear iad i gcuid mhór tíortha
- Tá siad níos infheicthe
- Tá níos lú spáis de dhíth orthu
- Tugtar níos mó faisnéise iontu [2]

- 2 (a) Taispeántar sa líosta seo thíos na hábhair a úsáidtear i gcineálacha éagsúla de threalamh spóirt.

Úsáid línte le gach ábhar a mheaitseáil le háirí **amháin** a dhéanann gur ábhar fóirsteanach é don úsáid sin. Tá ceann amháin déanta.

- (b) Is as plaisteach treisithe le snáithín carbóin a dhéantar roinnt maidí gailf. Tá cumaisc na n-airíonna atá ag snáithín carbóin agus plaisteach san ábhar seo.

Cad é an t-ainm a thugtar ar an chineál ábhair seo?

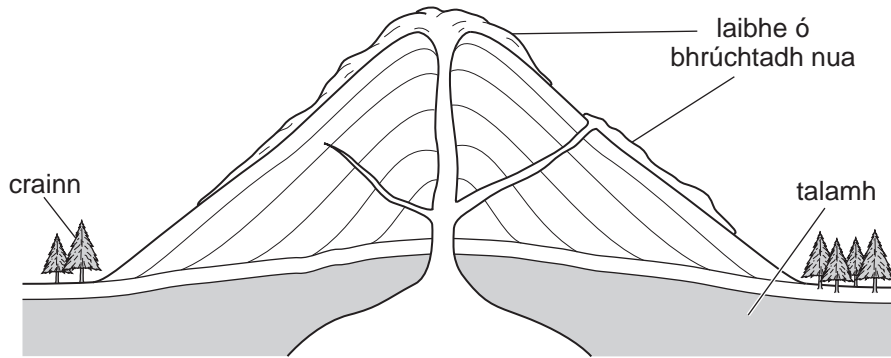
Roghnaigh as:

comhchodach   sintéiseach   nua-aimseartha

_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 Taispeántar trasghearradh trí bholcán sa léaráid thíos.

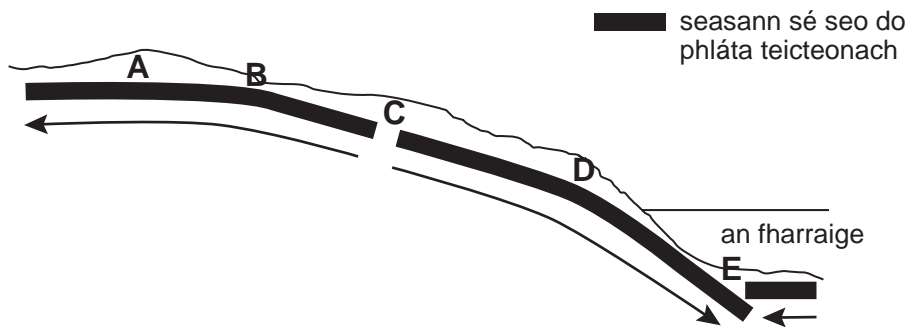

Source: Principal Examiner Phyllis VandeVyver, CCEA

(a) Cad é an fhianaise atá sa léaráid a thaispeánann gur bhrúcht an bolcán seo cuid mhór amanna?

_____ [1]

(b) Léirítear sa léaráid thíos gearradh atá cóngarach do dhromhcla an Domhain. Is é an treo ina bhfuil na plátaí teicteonacha ag bogadh atá á léiriú ag na saighid.

Source: Principal Examiner Phyllis VandeVyver, CCEA

(i) Cé acu pointe ar an léaráid A, B, C, D nó E is dóchúla go mbeidh crith talún ann?

_____ [1]

(ii) Cad iad an dá phointe ar an léaráid is dóchúla go mbeidh bolcáin ann?

Ciorclaigh an freagra ceart.

A agus D   C agus E   B agus D   [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- (c) Déan cur síos iomlán ar a tharlaíonn le linn brúchtadh bolcánach agus éifeacht amháin a bhíonn aige seo ar an timpeallacht san áireamh.

---

[3]

- (d) Ainmnigh an **cineál carraige** a bhíonn á dhéanamh ag gníomhaíocht bholcánach agus luaigh sampla amháin.

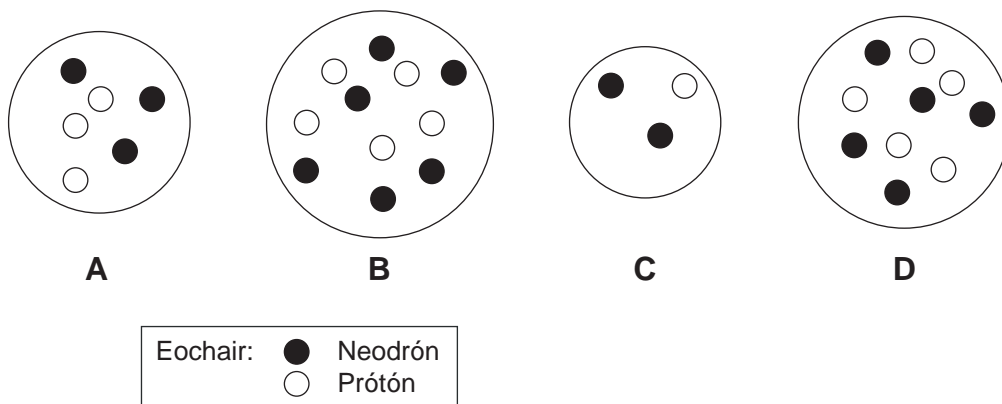
Cineál carraige _____

Sampla _____ [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

4 Sna léaráidí thíos, taispeántar an núicléas atá ag ceithre adamh éagsúla **A**, **B**, **C** agus **D**.

(Is féidir go mbeidh do Bhileog Sonraí ina cuidiú agat an cheist seo a fhreagairt.)

(a) Cé acu adamh **A**, **B**, **C** nó **D** a bhfuil uimhir adamhach 3 aige?

_____ [1]

(b) Cad é an t-ainm atá ar dhúil **D**?

_____ [1]

(c) Cad iad an dá adamh, **A**, **B**, **C** nó **D**, a bhaineann leis an dúil chéanna?

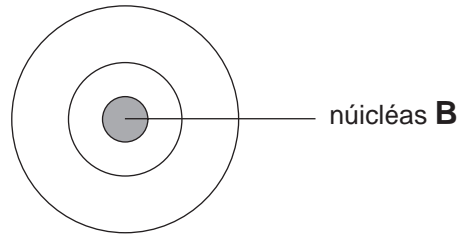
_____ agus _____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(d) (i) Cá mhéad leictreon atá ag adamh **B**?

_____ [1]

(ii) Comhlánaigh an léaráid thíos le coiriú na leictreon seo in adamh **B** a thaispeáint.

[1]

(e) Cad é an Grúpa agus an Peiriad de Thábla Peiriadach na nDúl ina bhfuil adamh **A**?

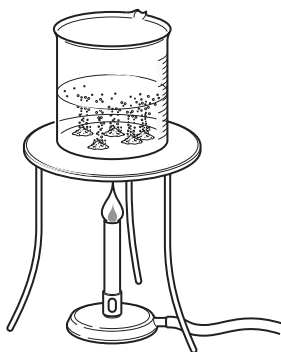
Grúpa _____

Peiriad _____

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 5 Is féidir duilleoga ón chabáiste dhearg a úsáid le leacht daite a dhéanamh a athraíonn dath nuair a chuirtear in aigéid agus in alcalí é.

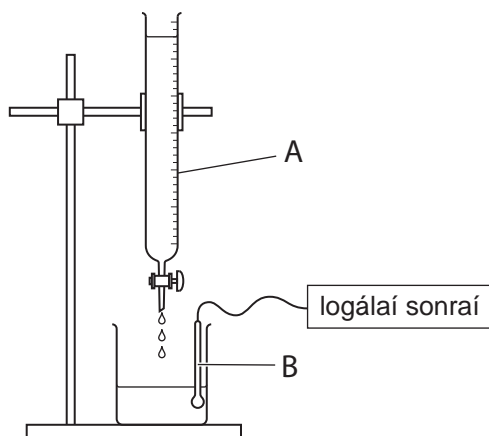

Source: Principal Examiner Phyllis VandeVyver, CCEA

- (a) Cad é an t-ainm a thugtar ar an tsubstaint a athraíonn dath nuair a chuirtear in aigéid agus in alcalí í?

_____ [1]

- (b) Taispeánann an léaráid anseo thíos an gaireas a úsáidtear le himoibriú neodrúcháin a choimhead i saotharlann.

Source: Principal Examiner Phyllis VandeVyver, CCEA

Ainmnigh na codanna den ghaireas atá lipéadaithe A agus B.

Roghnaigh ó:

teirmiméadar : sorcóir tomhais : buiréad : pípéad : braiteoir pH

A _____

B _____

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Tagann athrú datha ar ruaim chabáiste dearg agus ar pháipéar litmis dearg mar a thaispeántar sa tábla thíos.

Ceimiceán	Dath ruaim chabáiste dearg	Dath páipéar litmis dearg	Raon pH
Aigéad hidreaclórach	dearg	dearg	1–2
Hiodrocsaíd sóidiam	buí	gorm	12–14
Uisce	corcra	dearg	7
Aigéad eatánóch	dearg	dearg	3–6
Hidrigincharbónáit sóidiam	glas	gorm	8–10

(c) Mínigh an fáth nach bhfuil páipéar litmis dearg chomh maith le ruaim chabáiste dearg i mbun pH ceimiceán a thástáil.

---

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(b) Bain úsáid as an fhaisnéis leis an ábhar is fearr a roghnú le culaith nua-aimseartha rothaíochta a dhéanamh. Mínigh do fhreagra.

---

[3]

(c) Bhíodh cuid mhór daoine i dTuaisceart Éireann fostaithe i dtionscadal an línéadaigh.

Mínigh cad chuige ar tháinig laghdú sa líon daoine atá ar fostú ann.

---

[1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 7 Taispeántar Uaimheanna na hÁirse Marmair i gContae Fhear Manach sa ghrianghraf thíos. Uisce cruá a thugtar ar an uisce sa cheantar seo.

© Northern Ireland Tourist Board

- (a) Cad é a chiallaíonn an téarma **uisce cruá**?

---

[2]

Rinneadh turgnamh le cruas samplaí éagsúla uisce a thástáil. Tá na torthaí sa tábla thíos.

Sampla uisce	Toirt tuaslagán gallúnaí atá de dhíth le sobal a dhéanamh roimh fhiuchadh/cm ³	Toirt tuaslagán gallúnaí de dhíth le sobal a dhéanamh i ndiaidh fiuchta/cm ³
A	20	15
B	4	3
C	14	2
D	24	11

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

LEATHANACH BÁN

(Leanann ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

(b) (i) Déan cur síos ar an treocht atá á léiriú sa ghraf do mhíotal Y.

_____

_____

_____ [2]

(ii) Déan cur síos ar dhifear **amháin** idir na torthaí do mhíotal X agus na torthaí do mhíotal Y.

_____ [1]

(c) (i) Ríomh an méadú iomlán teochta do mhíotal X.

_____ °C [1]

(ii) Cad é an cineál d'imoibriú ceimiceach a chruthaigh an méadú teochta seo?

Roghnaigh as:

dóchán

díláithriú

neodrú

_____ [1]

(iii) An fhaisnéis sa ghraf agus do chuid eolais féin in úsáid agat, luaigh ord imoibríochta do na míotail **copar**, X agus Y?

_____ [2]

Is mó imoibríocht _____ Is lú imoibríocht _____

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.